

REFORMĚ SZP

Září 2020

Poslanecký klub ELS je obhájcem evropských zemědělců i našich venkovských společností. Zemědělství považujeme za **strategické odvětví**. Věříme v multifunkční společnou zemědělskou politiku (SZP) zaměřenou na rodinné zemědělské podniky v celé Evropě, která zemědělcům umožňuje dělat to, co umějí nejlépe, a sice produkovat vysoce kvalitní potraviny, jimiž jsme se proslavili. Náš politický klub obhájuje diverzifikované a konkurenceschopné odvětví, které produkuje bezpečné a kvalitní potraviny v dostatečném množství a současně reaguje na oprávněné obavy společnosti o životní prostředí, o dobré životní podmínky zvířat a ze změny klimatu. Abychom přispěli k naplnění cílů v oblasti klimatu, biologické rozmanitosti a životního prostředí, musíme se na tyto výzvy společně se zemědělci zaměřit prostřednictvím podpory udržitelné výroby a poskytování pobídek.

1. Struktura ekologizace, souhrnný rozpočet pro životní prostředí

Diskuse o struktuře ekologizace je společensky zajímavá, velmi diskutabilní a sdělovací prostředky ji pozorně sledují. Proto je důležité vyvážit společenské požadavky a vysokou úroveň ambicí v oblasti klimatu a životního prostředí s obhajobou zájmů zemědělců. Tuto vyváženost by zajistil souhrnný rozpočet pro životní prostředí.

Jakožto inovativní přístup nebyla tato koncepce součástí hlasování Výboru Evropského parlamentu pro zemědělství a rozvoj venkova (AGRI) v roce 2019. Soudržný celek zajistí národní strategický plán, jehož součástí budou intervence a financování v

rámci obou pilířů. Logickým řešením je tudíž stanovení prostřednictvím souhrnného rozpočtu pro životní prostředí jednotné procentní sazby strategického plánu SZP zaměřené na plnění cílů v oblasti životního prostředí a klimatu. Členské státy by měly možnost využívat tohoto rozpočtu s cílem přispět k dosažení cílů v oblasti životního prostředí a klimatu podle článku 6 Pařížské dohody, a to flexibilně a podle svých podmínek a potřeb.

Souhrnný rozpočet pro životní prostředí je cestou k nalezení kompromisu v otázce finančních přidělů na opatření v oblasti životního prostředí a klimatu. To bude důležité pro hodnocení reformy zemědělství veřejností. Jeho další výhodou je skutečnost, že způsob rozdělení národního finančního rámce mezi oba pilíře (= distributivní spravedlnost) již nebude hrát roli, neboť každý členský stát musí zaručit tutéž celkovou procentní sazbu pro oba pilíře.

Souhrnným rozpočtem pro životní prostředí by měly být kryty tyto intervence:

- > 5 % povinná plocha využívaná v ekologickém zájmu (pilíř 1);
- > ekorežimy (pilíř 1);
- > bílkovinné plodiny (pilíř 1);
- > odvětví včelařství a environmentální složky operačních programů v jiných odvětvích (pilíř 1);
- > opatření ke zmírnění změny klimatu a přizpůsobení se této změně v zájmu agroenvironmentální udržitelnosti a jiné závazky hospodaření (pilíř 2);
- > přírodní omezení nebo jiná omezení specifická pro určité oblasti (pilíř 2);
- > znevýhodnění specifická pro určité oblasti vyplývající z určitých závazných požadavků (pilíř 2);
- > všechny typy intervencí Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova

- zaměřené na konkrétní cíle v oblasti životního prostředí a klimatu stanovené v čl. 6 odst. 1 písm. d), e), f) a i) (pilíř 2);
- > výdaje na poradenské služby pro zemědělské podniky zaměřené na zlepšení výkonnosti v oblasti životního prostředí a klimatu (pilíř 1 a pilíř 2).

V zájmu zjednodušení by jednotlivým intervencím nemělo být přiznáváno odlišné vážení. Základní podpora příjmu pro udržitelnost nesmí být součástí souhrnného rozpočtu pro životní prostředí, s výjimkou 5 % orné půdy, pokud jsou neproduktivní prvky či plochy, na nichž nejsou používány žádné pesticidy ani hnojiva, povinné v rámci podmíněnosti (dříve plochy využívané v ekologickém zájmu).

Podporujeme sazbu 30 % souhrnného rozpočtu pro životní prostředí.

Aby se zabránilo riziku „vyprázdnění druhého pilíře“, je nutné vyčlenit na klima a životní prostředí nejméně 30 % výdajů v rámci pilíře 2. Nebylo by tak již nutné povinné přidělování vyjádřené procentně na intervence v rámci prvního pilíře.

Důležitou úlohu hrají také finanční převody mezi oběma pilíři. Prostředky převedené z pilíře 1 do pilíře 2 nejsou spojeny se závazky spolufinancování.

Otázka, na které požadavky se vztahuje **podmíněnost**, zůstane do budoucna politickým tématem. Na takové prvky, jakým je nástroj pro udržitelnost zemědělských podniků v oblasti živin nebo minimální procentní podíl neproduktivní plochy překračující rámec závazků zemědělců již platných podle pravidel podmíněnosti, by se měly vztahovat **ekorežimy**.

Podporujeme cíl 8 % plochy využívané v ekologickém zájmu (neproduktivní prvky či plochy, na nichž nejsou používány žádné pesticidy ani hnojiva) na úrovni členského státu. 5 % by mělo být povinných pro zemědělce obecně, přičemž v rámci stávajících pravidel ekologizace by měla být umožněna flexibilita. Zbývající část by měla být pro členské státy povinná a mělo by jí být dosaženo pobídkami.

Členské státy mají povinnost zatraaktivnit ekorežimy, a podpořit tak jejich větší využití zemědělci. Finanční prostředky, které nebudou využity na tento účel, by měly být přerozděleny ve prospěch jiných členských států. V případě rozhodnutí nejít cestou souhrnného rozpočtu pro životní prostředí, lze finanční prostředky

nevyužité v ekorežimech zpřístupnit pro opatření v oblasti životního prostředí v rámci druhého pilíře.

Jak by měl „menu“ přístup v rámci ekorežimů vypadat?

V zájmu zachování a upevnění společných rysů SZP by Komisi měla být svěřena pravomoc přijmout akt v přenesené pravomoci, kterým se zřídí katalog postupů, jež jsou v souladu s pravidly stanovenými v základním aktu. Členské státy vypracují národní seznamy postupů způsobilých pro ekorežimy, přičemž budou vycházet z výše zmíněného katalogu Unie.

Podstata **PŘÍLOHY III**, jež stanoví technické požadavky, které musí být splněny v rámci podmíněnosti (dobrý zemědělský a environmentální stav a povinné požadavky na hospodaření), jak byly přijaty Výborem AGRI, by měla zůstat zachována. V zájmu zachování společných rysů evropské zemědělské politiky by členské státy neměly mít možnost zahrnout do podmíněnosti další požadavky. Přísnější požadavky by měly být v rámci ekorežimů kompenzovány.

V zájmu zjednodušení je nutné obhájit kombinaci ekorežimů a podmíněnosti v rámci „posílených ekorežimů“. Jelikož ekorežimy mají vyšší úroveň ambicí, není nutné provádět dvojí kontrolu těchto opatření v rámci podmíněnosti.

2. Sociální rozměr SZP

Finanční prostředky EU by měly být poskytovány pouze takovým příjemcům, kteří dodržují zákonné způsoby zaměstnávání. Jiné poslanecké kluby usilují o začlenění pracovněprávních předpisů do podmínek podmíněnosti s cílem zajistit, aby podpora v rámci SZP nebyla vyplácena zemědělcům, kteří pracovníky zaměstnávají nelegálně. Úkolem evropské zemědělské politiky však není provádět vnitrostátní sociální politiku. To je výlučná pravomoc členských států. Z toho důvodu nemůže být vyplácení finančních prostředků v rámci SZP svázáno s vnitrostátními pracovněprávními předpisy ani předpisy v sociální oblasti. Odvětví zemědělství nese nicméně sociální odpovědnost za ukončení nelegálního zaměstnávání, dodržování pracovních norem a ochranu sezónních pracovníků. Zemědělci i zemědělské podniky, kteří pracovníky zaměstnávají nelegálně, by neměli být příjemci přímých plateb.

3. Klima

Souhlasíme s tím, aby 40 % prostředků v rámci SZP bylo využíváno na opatření v oblasti klimatu. Definici je nutno upřesnit. Rovněž vítáme intervence, které mají posílit ochranu a obnovu mokřadů a rašelinišť.

Jednoznačně podporujeme produkci a spotřebu evropských zemědělských produktů, které přispívají ke zdravému životnímu stylu. Členské státy by například měly být vyzvány, aby využívaly cílenější sazby DPH, mimo jiné například pro ovoce a zeleninu;

4. Antimikrobiální rezistence

Musíme bojovat proti antimikrobiální rezistenci a podporovat nutné omezování používání antibiotik. SZP musí poskytovat pobídky, jimiž zemědělce podpoří v naplňování tohoto cíle.

Včasná opatření je třeba odměňovat.

5. Podpora travních porostů

Členské státy by měly mít možnost intenzivněji podporovat travní porosty buď prostřednictvím plateb v rámci prvního pilíře, nebo přitažlivými programy v rámci pilíře 2. Členské státy by tuto možnost měly posoudit s ohledem na své vnitrostátní cíle v oblasti klimatu. Na trvalé travní porosty by nicméně nemělo být vypláceno méně přímých plateb, než je vnitrostátní průměr plateb v podobě základní podpory příjmu pro udržitelnost. Travní porosty napomáhají ochraně biologické rozmanitosti a zmírňují změnu klimatu.

Podpora by měla být méně byrokratická, například pokud se na travních porostech v zájmu biologické rozmanitosti vyskytují některé rostliny.

6. Provázanost se strategií „od zemědělce ke spotřebiteli“

Je nutné pečlivě posuzovat zásady **strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ a strategie v oblasti biologické rozmanitosti.** Po nalezení shody na nové SZP by mělo být zabráněno další administrativní zátěži zemědělců, bude-li to možné. Je přínosnější apelovat na členské státy, aby ve svých národních

strategických plánech řádně vymezily ekorežimy a programy v rámci pilíře 2. Budou-li však na zemědělce kladeny další požadavky, musí členské státy zajistit další financování.

7. Zastropování, postupné snižování, redistribuce

Aby bylo zajištěno spravedlivější rozdělování finančních prostředků v rámci SZP, omezil se Výbor AGRI na dva nástroje: **snižování plateb** (dále jen „zastropování“) a **redistributivní platba.** **Postupné snižování** navržené Komisí bylo z textu vypuštěno.

Na redistributivní platbu má být vyčleněno nejméně 5 % finančního rámce členských států na přímé platby. Na obdrženou částku vyšší než 100 000 EUR pro zemědělský podnik se má uplatnit zastropování, a to po odečtení výdajů na ekorežimy, mladé zemědělce a 50 % nákladů práce.

Pokud je na redistributivní platbu využito 10 % (tj. o 5 % více, než kolik je povinné) národního finančního rámce, členský stát může zastropování odmítnout. Mezi výhody redistributivní platby patří skutečnost, že je nebyrokratická, nelze ji obejít „kreativními“ právními výklady, je srozumitelná a přínosná pro menší zemědělské podniky.

Podporujeme postoj Výboru AGRI, nicméně minimální povinná redistributivní platba by měla být zvýšena na 7 % či na 12 %, nemá-li být uplatněno zastropování.

8. Aktivní zemědělci

Obchodní modely, v nichž příjemce dotací nemá žádnou konkrétní vazbu ke svému zemědělskému podniku, vyjma příjmu, by neměly být financovány. Podporujeme kompromisní znění, jehož bylo dosaženo na úrovni stínových zpravodajů a podle nějž musí být prováděna alespoň minimální zemědělská činnost. Vyzýváme členské státy, aby pod dohledem Komise předložily seznam příjemců přímých plateb, kteří byli z vyplácení těchto plateb vyloučeni. V případě podniků těžících z plateb SZP, které jsou součástí větší, převážně nezemědělské struktury, požadujeme transparentnost.

9. Strategické plány SZP, sledování výkonnosti a kontrolní systémy

Podporujeme záměr zjednodušit a modernizovat SZP v zájmu hospodářských přínosů pro zemědělce a s cílem naplnit očekávání občanů. K tomu by mělo přispět navržení programů prostřednictvím strategických plánů SZP a zavedení realistického rámce pro výkonnost založeného na výsledcích. Zdůrazňujeme, že takové návrhy by neměly vést k dílčímu navrácení naší zemědělské politiky na vnitrostátní úroveň ani ohrozit finanční důvěryhodnost výdajů v rámci SZP. Jsme tudíž pro to, aby byla na úrovni EU zachována společná pravidla, soubor intervencí a kontrolní systémy. Tím by se zabránilo narušování, odlišným vnitrostátním praxím a byla zajištěna rovnost zacházení se všemi zemědělci.